

Filosofování jako „cesta“

Aktivita (tedy „výkon“) filosofování se ustavičně pohybuje od jedné křižovatky k druhé, třetí, a tak dále, vždy k další (můžeme stejným právem hovořit také o rozcestích). Rozhodnutí, kterým směrem se dát, nikdy jednoznačně nevyplývá z dosavadní „cesty“ (neboť filosofování je vždy cesta resp. cestování, jakékoli „uchopení“ a „fixace“ některé etapy takové cesty je třeba považovat jen za vedlejší produkt, jakýsi doklad, dokument o tom, kudy cesta vedla, nikoli za kus či součást té cesty samé, tedy toho vlastního cestování a jeho smyslu). Rozpoznávat, kde je cesta (po které je třeba jít dál), ale také, kde je rozcestí nebo křižovatka, nelze bez povědomosti a jisté znalosti toho, kudy jdou a kudy i v minulosti šli jiní filosofové (i myslitelé, kteří se sami za filosofy nevydávali a které ani my dnes jako filosofy v pravém slova smyslu nebereme, ale nutně je bereme vážně). Ale nikdy se nesmíme nechat bez prověřování přesvědčit druhým myslitelem, kde je třeba jít přímo dál a kde naopak je třeba zabočit a jít jiným směrem. To právě musí každý filosof vždy znovu rozhodovat sám. A v tom spočívá největší problém tzv. systematickosti filosofování: systém filosofický (nějaké jiného filosofa“ není nikdy jen čímsi daným a konstatovatelným, ale vždycky je jen určitým způsobem uspořádaným komplexem celé řady řešení, která znamenala rozhodnutí na rozcestích a křižovatkách. A tato rozhodnutí měla většinou své možné alternativy, které není možno prostě jen chápat jako nevyměnitelné složky systému. Proto i tam, kde se někdo rozhodne pro interpretaci nějakého (obvykle velkého) filosofa či myslitele, nemůže zůstat jen u konstatování, jak se ten interpretovaný myslitel v určitých systematických situacích rozhodl, ale musí rozpoznávat ty rozcestí a ty křižovatky, kde se rozhodoval, musí si být vědom těch alternativ, tj. jiných možností, ale musí posoudit, do jaké míry kompetentně a právem se onen myslitel na nich rozhodl tak a nejinak, a co by se mohlo stát, kdybychom se rozhodli jinak (a jaký by to mělo vliv na ostatek „systému“). Jen tak můžeme vyložit nějakého filosofa „lépe“, než rozuměl on sám sobě, a ovšem tím i jeho skutečné filosofické cestě.

(Písek, 110411-1.)